

Základní poučení uchazeče o zaměstnání

Práva a povinnosti uchazeče o zaměstnání stanoví zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“).

I. Zprostředkování zaměstnání krajskými pobočkami Úřadu práce ČR (dále jen „krajská pobočka ÚP“)

Právním na zaměstnání je právo fyzické osoby, která chce a může pracovat a o práci se uchází, na zaměstnání v pracovněprávním vztahu, na zprostředkování zaměstnání a na poskytnutí dalších služeb za podmínek stanovených zákonem. Při uplatňování práva na zaměstnání a přístupu k zaměstnání je zákonem zajištěno rovné zacházení a zakázána jakákoliv diskriminace. Zprostředkování zaměstnání krajskou pobočkou ÚP je bezplatné.

1. Uchazeč o zaměstnání má právo

- na zprostředkování zaměstnání, tj. na vyhledání vhodného zaměstnání, poradenství a na informace o možnostech zaměstnání a o volných pracovních místech,
- na zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání, pokud ji z vážných důvodů potřebuje,
- na pracovní rehabilitaci, je-li osobou se zdravotním postižením,
- na podporu v nezaměstnanosti při splnění zákonem stanovených podmínek.

2. Vhodným zaměstnáním je zaměstnání,

- a) které zakládá povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti,
- b) jehož délka pracovní doby činí nejméně 80 % stanovené týdenní pracovní doby,
- c) které je sjednáno na dobu neurčitou, nebo na dobu určitou delší než 3 měsíce a
- d) které odpovídá zdravotní způsobilosti uchazeče o zaměstnání a pokud možno jeho kvalifikaci, schopnostem, dosavadní délce doby zaměstnání, možnosti ubytování a dopravní dosažitelnosti zaměstnání,
- e) které je vykonáváno v rámci veřejně prospěšných prací, pokud odpovídá zdravotní způsobilosti UoZ a délka jeho pracovní doby činí nejvýše polovinu délky stanovené týdenní pracovní doby.

Pro uchazeče o zaměstnání (dále též „UoZ“), který je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání (dále jen „evidence UoZ“) po dobu delší než 1 rok, je vhodným zaměstnáním i takové zaměstnání, které splňuje podmínky stanovené v písm. a), b) a d), nebo splňuje podmínky stanovené v písm. a), c) a d) a délka jeho pracovní doby činí nejméně 50 % stanovené týdenní pracovní doby.

3. Zprostředkování zaměstnání provádí kontaktní pracoviště krajské pobočky ÚP (dále též „kontaktní pracoviště KP“). Ke zvýšení možnosti uplatnění na trhu práce s UoZ vypracovává individuální akční plán (IAP). Obsahem IAP je zejména stanovení postupu a časového harmonogramu plnění jednotlivých opatření ke zvýšení možnosti uplatnění UoZ na trhu práce. Při určování obsahu IAP se vychází z dosažené kvalifikace, zdravotního stavu, možnosti a schopnosti UoZ. Uchazeč o zaměstnání může požádat o vypracování IAP kdykoliv v průběhu vedení v evidenci UoZ. IAP se vypracuje vždy, pokud je UoZ veden v evidenci UoZ nepřetržitě déle než

- a) 3 měsíce, jestliže je osobou se specifickými potřebami zařazenou do druhého stupně profílance nebo osobou po ukončení výkonu trestu odnětí svobody nebo po propuštění z výkonu ochranného opatření zabezpečovací detence,
- b) 5 měsíců, jestliže je osobou se specifickými potřebami zařazenou do prvního stupně profílance, nebo
- c) 12 měsíců.

Osobu se specifickými potřebami zařadí do profílance krajská pobočka ÚP.

4. O zprostředkování vhodného zaměstnání může fyzická osoba požádat na kontaktních pracovištích krajské pobočky ÚP, v jejímž územním obvodu má bydliště, a to pouze na jednom z těchto kontaktních pracovišť. Bydlištěm státního občana ČR je adresa místa trvalého pobytu na území ČR nebo adresa místa, kde se na území ČR obvykle zdržuje. Bydlištěm cizince, který je občanem Evropské unie nebo jeho rodinným příslušníkem anebo rodinným příslušníkem občana ČR, adresa trvalého nebo přechodného pobytu na území ČR, a pokud takový pobyt nemá, adresa místa, kde se na území ČR obvykle zdržuje. Bydlištěm cizince, který není občanem Evropské unie ani jeho rodinným příslušníkem ani rodinným příslušníkem občana ČR, adresa místa trvalého pobytu na území ČR; je-li držitelem modré karty, adresa uvedená jako místo pobytu v agendovém informačním systému cizinců.

5. Uchazeč o zaměstnání je povinen plnit povinnosti UoZ na kontaktním pracovišti KP, které požádal o zprostředkování zaměstnání. V průběhu vedení v evidenci UoZ může požádat o změnu kontaktního pracoviště v územním obvodu krajské pobočky ÚP. Rovněž může požádat, aby mu bylo zaměstnání zprostředkováno kontaktním pracovištěm KP, v jejímž územním obvodu se z vážných důvodů skutečně zdržuje. Pokud UoZ nejpozději do 8 kalendářních dnů osobně nebo písemně oznámí změnu bydliště mimo území krajské pobočky ÚP, jeho evidence bude po dohodě s ním převedena na kontaktní pracoviště KP příslušné podle jeho nového bydliště.

6. Fyzická osoba se zařadí do evidence UoZ dnem, kdy podá písemnou žádost o zprostředkování zaměstnání. Požádá-li o zprostředkování zaměstnání nejpozději do 3 pracovních dnů po skončení zaměstnání nebo jiných činností, které jsou uvedeny v bodě I/7, nebo činností, které jsou považovány za náhradní doby zaměstnání (bod I/17), zařadí se do evidence UoZ ode dne následujícího po skončení zaměstnání nebo těchto činností.

7. Uchazečem o zaměstnání může být fyzická osoba, která má na území České republiky bydliště a která není

- a) v pracovněprávním vztahu nebo ve služebním poměru, s výjimkou tzv. nekolidujícího zaměstnání. Za nekolidující zaměstnání se považuje činnost na základě pracovního nebo služebního poměru, pokud měsíční výdělek nepřesáhne polovinu minimální mzdy, nebo činnost na základě dohody o pracovní činnosti, pokud měsíční odměna nebo odměna připadající na jeden měsíc za období, za které přísluší, nepřesáhne polovinu minimální mzdy. Výkon nekolidujícího zaměstnání nesmí UoZ bránit v poskytování součinnosti při zprostředkování zaměstnání a v přijetí nabídky vhodného zaměstnání,
- b) osobou samostatně výdělečně činnou podle § 9 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění,
- c) společníkem společnosti s ručením omezeným, jednatelem společnosti s ručením omezeným, komanditistou komanditní společnosti, ředitelem obecně prospěšné společnosti, vedoucím organizační složky zahraniční právnické osoby, členem představenstva nebo správní rady nebo statutárním ředitelem akciové společnosti, členem dozorčí rady obchodní společnosti nebo členem družstva, který mimo pracovněprávní vztah vykonává práci pro společnost (družstvo), za kterou je odměňován a jeho měsíční nebo průměrná měsíční odměna spolu s případným výdělkem (odměnou) v nekolidujícím zaměstnání přesáhne polovinu minimální mzdy,
- d) fyzickou osobou pověřenou obchodním vedením, která tuto činnost vykonává za odměnu mimo pracovněprávní vztah a její měsíční nebo průměrná měsíční odměna spolu s případným výdělkem (odměnou) v nekolidujícím zaměstnání přesáhne polovinu minimální mzdy,
- e) nuceným správcem nebo správcem podle zvláštního právního předpisu, prokuristou nebo likvidátorem, a to v době, kdy tuto činnost vykonává,

- f) **členem zastupitelstva** územního samosprávného celku nebo **jinou osobou**, pokud jsou odměňováni jako uvolnění člen zastupitelstva územního samosprávného celku,
- g) **pěstounem**, kterému je vyplácena odměna pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. c) a d) zákona o sociálně-právní ochraně dětí,
- h) **soudcem, poslancem** nebo senátorem Parlamentu, poslancem Evropského parlamentu, prezidentem, viceprezidentem nebo členem Nejvyššího kontrolního úřadu, Veřejným ochráncem práv nebo zástupcem veřejného ochránce práv, členem Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, členem Rady Ústavu pro studium totalitních režimů, členem Rady Energetického regulačního úřadu nebo členem Rady České telekomunikačního úřadu, členem Národní rozpočtové rady, finančním arbitrem nebo zástupcem finančního arbitra, předsedou nebo místopředsedou Rady Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství,
- i) **výdělečně činná v cizině**,
- j) **studentem** denního studia na střední škole, konzervatoři, vyšší odborné škole, jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky a prezenčního studia na vysoké škole (soustavná příprava na budoucí povolání), s výjimkou studenta, který v posledních 2 letech před zařazením do evidence UoZ získal zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění v délce alespoň 12 měsíců.
- 8. Uchazečem o zaměstnání se nemůže stát fyzická osoba v době, po kterou**
- je uznána dočasně neschopnou práce,
 - vykonává trest odnětí svobody, vykonává ochranné opatření zabezpečovací detence nebo je ve vazbě,
 - pobírá peněžitou pomoc v mateřství v době před porodem nebo je 6 týdnů po porodu,
 - je plně invalidní ve třetím stupni, s výjimkou fyzické osoby, která je invalidní ve třetím stupni a je schopna výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek,
 - není způsobilá být účastníkem právních vztahů podle zákona, tj. nemá způsobilost být zaměstnancem.
- Překážkou pro zařazení a vedení v evidenci UoZ je
- neposkytnutí identifikačních údajů a neposkytnutí nebo zrušení souhlasu se zpracováním osobních údajů,
 - pokud fyzická osoba bez vážného důvodu ukončí sama nebo na základě dohody se zaměstnavatelem vhodné zaměstnání zprostředkované krajskou pobočkou ÚP, nebo zaměstnavatel s ní ukončí toto zaměstnání z důvodu porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jí vykonávané práci zvláště hrubým způsobem. Do evidence UoZ může být zařazena po uplynutí 6 měsíců ode dne sjednaného jako den nástupu do zprostředkovaného zaměstnání.
- 9. Skutečnosti rozhodné pro zařazení nebo vedení v evidenci UoZ (bod I/7 a I/8) osvědčuje UoZ kontaktnímu pracovišti KP; změny těchto skutečností je povinen osobně nebo písemně oznámit nejpozději ve lhůtě do 8 kalendářních dnů.**
- 10. Uchazeč o zaměstnání je povinen**
- a) **poskytovat kontaktnímu pracovišti KP potřebnou součinnost** při zprostředkování zaměstnání a řídit se jeho pokyny, zejména
 - projednat doporučené zaměstnání ve lhůtě stanovené kontaktním pracovištěm KP,
 - dostavit se na kontaktní pracoviště KP ve stanoveném termínu,
 - sdělit kontaktnímu pracovišti KP, zda je osobou se zdravotním postižením, a dále údaje o svých zdravotních omezeních v rozsahu potřebném pro vyhledávání vhodného zaměstnání, rekvalifikaci a pro stanovení vhodné formy pracovní rehabilitace,
 - podrobit se v zákonem stanovených případech na žádost kontaktního pracoviště KP lékařskému nebo psychologickému vyšetření,
 - poskytnout součinnost při vypracování IAP, jeho aktualizaci a vyhodnocování, a to v termínech stanovených kontaktním pracovištěm KP, a plnit podmínky v něm stanovené,
 - dodržovat režim dočasně neschopnosti UoZ plnit povinnosti UoZ z důvodu nemoci nebo úrazu (zdržovat se v místě pobytu uvedeném v potvrzení o dočasné neschopnosti UoZ, dodržovat rozsah a dobu povolených vycházek),
 - b) **oznámit kontaktnímu pracovišti KP osobně nebo písemně ve lhůtě nejpozději do 8 kalendářních dnů**
 - změny skutečností rozhodných pro zařazení nebo vedení v evidenci UoZ uvedené v bodě I/7 a I/8,
 - důvody, pro které se nedostavil na kontaktní pracoviště KP ve stanoveném termínu,
 - další skutečnosti, které mají vliv na zařazení a vedení v evidenci UoZ,
 - c) **oznámit kontaktnímu pracovišti KP výkon nekolidujícího zaměstnání (bod I/7a) bez ohledu na výši měsíčního výdělku nebo odměny při podání žádosti o zprostředkování zaměstnání nebo nejpozději v den nástupu k výkonu této činnosti.** Ve lhůtě stanovené kontaktním pracovištěm KP je povinen dokládat výši měsíčního výdělku nebo odměny,
 - d) **oznámit kontaktnímu pracovišti KP důvody, pro které dočasně není schopen plnit povinnosti UoZ, nejpozději do 3 kalendářních dnů od vydání potvrzení o dočasné neschopnosti UoZ plnit povinnosti UoZ z důvodu nemoci nebo úrazu nebo potvrzení o ošetření nebo vyšetření,**
 - e) **doložit kontaktnímu pracovišti KP nejpozději do 8 kalendářních dnů ode dne vydání potvrzení o dočasné neschopnosti UoZ plnit povinnosti UoZ z důvodu nemoci nebo úrazu nebo potvrzení o ošetření/vyšetření ve zdravotnickém zařízení tyto důvody příslušným potvrzením.**
- 11. Krajská pobočka ÚP ukončí uchazeči o zaměstnání vedení v evidenci UoZ**
- **dnem, kdy nastala některá ze skutečností bránících zařazení nebo vedení v evidenci UoZ, které jsou uvedeny v bodě I/7 a I/8** (s výjimkou uznání dočasné pracovní neschopnosti, pobírání peněžitě pomoci v mateřství v době před porodem a doby 6 týdnů po porodu), pokud UoZ **osobně nebo písemně oznámí tuto skutečnost kontaktnímu pracovišti KP ve lhůtě nejpozději do 8 kalendářních dnů**,
 - **dnem doručení písemné žádosti UoZ o ukončení evidence UoZ**, pokud není dán některý z důvodů pro vyřazení z evidence UoZ,
 - **a dále dnem nástupu výkonu trestu odnětí svobody; dnem nástupu výkonu ochranného opatření zabezpečovací detence; dnem následujícím po dni úmrtí UoZ nebo po prohlášení UoZ za mrtvého; dnem následujícím po uplynutí 6 měsíců ode dne vzetí UoZ do vazby; dnem zařazení do evidence UoZ**, pokud bylo dodatečně zjištěno, že UoZ nebyl způsobilý být účastníkem právních vztahů podle zákona nebo dnem pozbytí této způsobilosti.
- 12. Krajská pobočka ÚP vyřadí uchazeče o zaměstnání z evidence UoZ, jestliže**
- a) nastala některá ze skutečností bránících zařazení nebo vedení v evidenci UoZ a uchazeč o zaměstnání nesplní oznamovací povinnost nejpozději do 8 kalendářních dnů,
 - b) UoZ bez vážných důvodů kontaktnímu pracovišti KP
 - neoznámí výkon nekolidujícího zaměstnání (bod I/7a a I/10c) při podání žádosti o zprostředkování zaměstnání nebo nejpozději v den nástupu k výkonu této činnosti,
 - neoznámí osobně nebo písemně ve lhůtě nejpozději do 8 kalendářních dnů důvody, pro které se nedostavil na kontaktní pracoviště KP ve stanoveném termínu,
 - neoznámí osobně nebo písemně ve lhůtě nejpozději do 8 kalendářních dnů další skutečnosti, které mají vliv na zařazení a vedení v evidenci UoZ,
 - neoznámí důvody, pro které dočasně není schopen plnit povinnosti UoZ, nejpozději do 3 kalendářních dnů od vydání potvrzení o dočasné neschopnosti UoZ plnit povinnosti UoZ z důvodu nemoci nebo úrazu nebo potvrzení o ošetření nebo vyšetření,
 - nedoloží příslušné potvrzení nejpozději do 8 kalendářních dnů ode dne vydání potvrzení o dočasné neschopnosti UoZ plnit povinnosti UoZ z důvodu nemoci nebo úrazu nebo potvrzení o ošetření/vyšetření UoZ ve zdravotnickém zařízení,
 - c) není podle lékařského posudku schopen plnit povinnosti součinnosti s kontaktním pracovištěm KP při zprostředkování zaměstnání,
 - d) zrušil svůj souhlas se zpracováním osobních údajů, nebo
 - e) vykonává nelegální práci.

- 13. Krajská pobočka ÚP rovněž vyřadí uchazeče o zaměstnání z evidence UoZ, jestliže bez vážného důvodu**
- odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání,
 - odmítne nastoupit na dohodnutou rekvalifikaci,
 - neplní povinnosti v rekvalifikačním kurzu (neúčastní se rekvalifikačního kurzu ve stanoveném rozsahu teoretické a praktické přípravy, neplní studijní a výcvikové povinnosti stanovené vzdělávacím zařízením, které provádí rekvalifikaci, nebo se nepodrobí závěrečnému ověření získaných znalostí a dovedností),
 - odmítne nabídku rekvalifikace, je-li veden v evidenci UoZ nepřetržitě déle než 5 měsíců,
 - neposkytne součinnost při vypracování, aktualizaci a vyhodnocení IAP nebo neplní podmínky v něm stanovené,
 - odmítne se podrobit vyšetření svého zdravotního stavu nebo psychologickému vyšetření, anebo
 - maří součinnost s krajskou pobočkou ÚP.
- 14. Za maření součinnosti s krajskou pobočkou ÚP se považuje, jestliže UoZ bez vážného důvodu**
- neplní povinnosti vůči kontaktnímu pracovišti KP, ačkoliv je podle lékařského posudku schopen tyto povinnosti plnit,
 - neprojedná doporučené zaměstnání ve lhůtě stanovené kontaktním pracovištěm KP,
 - nedostaví se na kontaktní pracoviště KP ve stanoveném termínu,
 - nesdělí kontaktnímu pracovišti KP údaje o svých zdravotních omezeních v potřebném rozsahu a zda je osobou se zdravotním postižením,
 - nedodržuje režim dočasné neschopnosti UoZ plnit povinnosti UoZ z důvodu nemoci nebo úrazu (bod I/10a), anebo
 - jiným jednáním zmaří zprostředkování zaměstnání nebo nástup do zaměstnání.
- 15. Vážnými důvody** jsou důvody spočívající v
- nezbytné osobní péči o dítě ve věku do 4 let,
 - nezbytné osobní péči o fyzickou osobu, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost), pokud s UoZ trvale žije a společně uhrazují náklady na své potřeby; tyto podmínky se nevyžadují, jde-li o osobu, která se pro účely důchodového pojištění považuje za osobu blízkou,
 - docházce dítěte do předškolního zařízení a povinné školní docházce dítěte,
 - místě výkonu nebo povaze zaměstnání druhého manžela nebo registrovaného partnera,
 - zdravotních důvodech, které podle lékařského posudku brání vykonávat zaměstnání nebo plnit povinnost součinnosti s kontaktním pracovištěm KP při zprostředkování zaměstnání,
 - jiných vážných osobních důvodech, např. etických, mravních či náboženských, nebo důvodech hodných zvláštního zřetele,
 - okamžitým zrušením pracovního poměru zaměstnancem podle § 56 zákoníku práce.
- 16. Uchazeč o zaměstnání, který byl vyřazen z evidence UoZ**
- z důvodu uvedeném v bodě I/12 písm. a), b) a d), může být na základě nové písemné žádosti do evidence UoZ znovu zařazen **nejdříve po uplynutí 3 měsíců** ode dne vyřazení z evidence UoZ,
 - z důvodu uvedeném v bodě I/12 písm. e) a v bodě I/13 písm. a) až g), může být na základě nové písemné žádosti do evidence UoZ znovu zařazen **nejdříve po uplynutí 6 měsíců** ode dne vyřazení z evidence UoZ.
- 17. Za náhradní dobu zaměstnání se považuje doba**
- přípravy osoby se zdravotním postižením k práci,
 - pobírání plného invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně,
 - osobní péče o dítě ve věku do 4 let,
 - osobní péče o fyzickou osobu, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost), pokud s UoZ trvale žije a společně uhrazují náklady na své potřeby; tyto podmínky se nevyžadují, jde-li o osobu, která se pro účely důchodového pojištění považuje za osobu blízkou,
 - výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy dobrovolníka s vysílající organizací, které byla udělena akreditace Ministerstvem vnitra, nebo výkonu veřejné služby na základě smlouvy o výkonu veřejné služby, pokud rozsah vykonané služby překračuje v průměru alespoň 20 hodin v kalendářním týdnu,
 - osobní péče o fyzickou osobu mladší 10 let, která se podle zákona o sociálních službách považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost),
 - trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény osoby po skončení výdělečné činnosti, která zakládala její účast na nemocenském pojištění podle zákona o nemocenském pojištění, pokud si tato osoba nepřivodila dočasnou pracovní neschopnost úmyslně a pokud tato dočasná pracovní neschopnost nebo nařízená karanténa vznikla v době této činnosti nebo v ochranné lhůtě podle zákona o nemocenském pojištění.
- 18. Žádost o zprostředkování zaměstnání se podává**
- online v Klientské zóně Jenda na internetových stránkách <https://jenda.mpsv.cz>,
 - osobně formou asistovaného podání na kontaktním pracovišti ÚP; asistovaným podáním žádosti se rozumí zadání žádosti zaměstnancem ÚP do informačního systému.
- Jestliže fyzická osoba podá žádost o zprostředkování zaměstnání jiným způsobem, nepřihlíží se k ní. O této skutečnosti je ÚP informována.**
- 19. Fyzická osoba může činit ostatní podání a další úkony vůči krajské pobočce ÚP**
- prostřednictvím Klientské zóny Jenda na internetových stránkách <https://jenda.mpsv.cz>,
 - osobně formou asistovaného podání na kontaktním pracovišti ÚP,
 - datovou schránkou (datová schránka pro fyzické osoby),
 - v listinné podobě.
- 20. Krajská pobočka ÚP ve věci nezařazení do evidence uchazečů o zaměstnání a vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání rozhoduje ve správním řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.**

II. Podpora v nezaměstnanosti

- Nárok na podporu v nezaměstnanosti (dále jen „PvN“) má pouze uchazeč o zaměstnání** při splnění podmínek stanovených zákonem. O poskytnutí PvN žádá uchazeč o zaměstnání krajskou pobočku ÚP, u které je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání. O PvN se žádá na samostatném formuláři (bod II/2).
- Žádost o podporu v nezaměstnanosti se podává**
 - online v Klientské zóně Jenda na internetových stránkách <https://jenda.mpsv.cz>,
 - osobně formou asistovaného podání na kontaktním pracovišti ÚP; asistovaným podáním žádosti se rozumí zadání žádosti zaměstnancem ÚP do informačního systému.

Jestliže fyzická osoba podá žádost o podporu v nezaměstnanosti jiným způsobem, nepřihlíží se k ní. O této skutečnosti je ÚP informována.